

EUROPEES NETWERK STIMULEERT DIVERSITEIT IN MEDIA

Buitenlandse initiatieven inspireren Vlaanderen

Katleen De Ridder, projectmedewerkster TrefMedia, Trefpunt voor Media in Diversiteit
Gepubliceerd in *divers*, *Nieuwsbrief van het Vlaams Minderhedencentrum*, jaargang 6, nummer 1, februari 2005

Het gonst van de bedrijvigheid rond media en diversiteit. Overal in Europa slaan ngo's, organisaties van etnisch-culturele minderheden en mediamakers zélf de handen in elkaar. Het Europese netwerk Online/More Colour in the Media overkoepelt al deze initiatieven.

Het is open deuren intrappen. De Vlaamse media blijven in gebreke inzake etnisch-culturele diversiteit. In hun producten en op de werkvloer. Bovendien hangen ze een eenzijdig beeld van minderheden op. TrefMedia, een recent initiatief van het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden, wil daar iets aan doen en werkt hiervoor samen met vergelijkbare initiatieven uit het buitenland.

Vlaamse media ontdekken diversiteit

In 1994 zette het Algemeen Verbond van Belgische Beroepsjournalisten (AVBB) het thema media en diversiteit op de agenda. De beroepsvereniging stelde richtlijnen op voor een accurate berichtgeving over etnisch-culturele minderheden. Die aanbevelingen hadden niet het karakter van formeel deontologische normen. Maar dat belette de raad voor deontologie van de journalistenbond niet om er bij haar oordelen rekening mee te houden.¹ In dezelfde periode zond de openbare omroep programma's over de multiculturele samenleving uit: *Babel* en *Couleur Locale*. De programma's verdwenen snel van het scherm. De openbare omroep koos voor een inclusieve aanpak: in plaats van aparte programma's over de multiculturele samenleving uit te zenden, nam ze zich voor het thema in andere programma's te integreren. Een periode van radiostilte volgde. Tot zelforganisaties van etnisch-culturele minderheden het thema twee jaar geleden van onder het stof haalden. Ze brachten media en allochtonen samen op een aantal ontmoetingsdagen.² De openbare omroep richtte in eigen huis een Cel Diversiteit op. En enkele media organiseerden stages om allochtoon talent voor te bereiden op een carrière als journalist of redacteur.

TrefMedia, Trefpunt voor Media in Diversiteit

In het voorjaar van 2004 schiet TrefMedia uit de startblokken. TrefMedia staat voor Trefpunt voor Media in Diversiteit. Het is een initiatief van het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden. TrefMedia streeft naar een evenredige participatie en accurate beeldvorming over etnisch-culturele minderheden in de *mainstream* media. TrefMedia wordt een centraal aanspreekpunt voor media én minderheden en biedt met een no-nonsenseaanpak een antwoord op hun concrete noden. Een primeur voor Vlaanderen, maar niet voor Europa. In andere landen bestaan zulke initiatieven allang. De koepelorganisatie Online/More Colour in the Media (OL/MCM) verenigt de meeste van hen.

---

¹ **De Journalist. Magazine van de Vlaamse Vereniging van Beroepsjournalisten**, nr. 24, 16 januari 2000, p. 7

² De ontmoetingsdagen Media en Allochtonen werden mee georganiseerd door het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden en vonden in de loop van 2002 plaats in Gent, Hasselt en Antwerpen. In april van 2003 rondde een slotconferentie in het Amerikaans Theater in Brussel de cyclus af.

Online/More Colour in the Media: een Europees netwerk

OL/MCM zag het licht in 2001, onder impuls van onder andere Mira Media, een Nederlandse organisatie die streeft naar een “gelijkwaardige deelname van etnisch-culturele minderheden in de audiovisuele media op alle functieniveaus”.³ OL/MCM groepeerd meer dan honderd organisaties en projecten, vooral uit Europa maar ook uit Canada, Australië en de Verenigde Staten. De leden van de organisatie wisselen expertise en ervaringen uit. Al deze *good practices* hebben één doel: meer diversiteit in de media.

Conferenties organiseren is één van de middelen om dat te bereiken. Eind vorig jaar vond er zo een plaats in Nederland.⁴ Ook TrefMedia was er. De diversiteit in het netwerk is groot. De meeste leden van OL/MCM zijn ngo's die werken rond media en diversiteit, racismebestrijding, mensenrechten en ontwikkelingssamenwerking. Verder nemen *mainstream* media deel aan het netwerk, vooral audiovisuele zoals de BBC of onze eigen VRT met haar Cel Diversiteit. Ook individuele journalisten, journalistenscholen en – bonden zijn van de partij. En verder etnische media of minderhedenmedia – dat zijn media gemaakt dóór en soms ook vóór minderheden - en academische onderzoeksgroepen. De aanwezigheid van die laatsten is belangrijk, want zij zijn goed geplaatst om een *mediamonitoring* voor te bereiden, uit te voeren en op te volgen.

Mediamonitoring

Doel van een *mediamonitoring* is de kwalitatieve en kwantitatieve aanwezigheid van etnisch-culturele diversiteit in de media systematisch te onderzoeken. In maart van vorig jaar pakte OL/MCM tijdens de eerste editie van de *European Day of Media Monitoring* uit met de resultaten van zo een onderzoek in verschillende Europese landen. Jammer genoeg bevestigen deze studies wat iedereen al weet:

*“News about migration was found to be more negative than general news, on the basis of a number of indicators: there was less participation and quotation of minorities; ethnic minorities were more represented in negative news, and they were slightly more frequently the object of negative portrayal and of questioned credibility when they were quoted. Stories with an ethnic dimension more often dealt with the subject of crime and deviance than stories without ethnic dimension.”*⁵

De conclusie verrast niet. Toch is zo een onderzoek niet overbodig. Integendeel. Het is een legitieme manier om de veelgehoorde klacht over de negatieve teneur van de berichtgeving over etnisch-culturele minderheden wetenschappelijk te onderbouwen en te verfijnen. Bovendien is *mediamonitoring* geen doel op zich. De resultaten ervan kunnen de dialoog tussen mediamakers, journalisten en redacteurs enerzijds en minderheden en minderheden-ngo's anderzijds aanwakkeren. En ze zijn een aanleiding om de media aan te spreken op hun verantwoordelijkheid.

Europese actie in 2006

OL/MCM wil deze *European Day of Media Monitoring* laten uitgroeien tot een heuse *Week of Media and Diversity*. De koepelorganisatie roept haar leden op om volgend jaar, rond de internationale antiracismedag van 21 maart, in eigen land gezamenlijk campagne te voeren

---

³ <http://www.miramedia.nl>

⁴ <http://www.tuning2004.nl>

⁵ Jessika ter Wal, *Pilot Study in the framework of the Online/More Colour in the Media project 'European Day of Media Monitoring'*, Utrecht University, 2004

voor meer diversiteit in de media. OL/MCM start binnenkort met de voorbereidingen van deze week. Er komt een gemeenschappelijk campagnemodel compleet met logo en slogan. Daarnaast onderzoekt OL/MCM of er in enkele sleutelsteden gezamenlijke acties kunnen plaatsvinden. Brussel maakt als hoofdstad van Europa een grote kans om zo'n sleutelstad te worden. TrefMedia fungeert als aanspreekpunt om deze acties mee in goede banen te leiden. Dat dit op een originele manier kan, bewees de BBC vorig jaar in maart. Journalisten van de Britse omroep namen toen, samen met vluchtelingen die in hun land als beroepsjournalist gewerkt hadden, de beeldvorming over asielzoekers en vluchtelingen op BBC op de korrel.

Van Baltische staten tot Balkan

Landen als Groot-Brittannië en Nederland zijn koplopers op het vlak van media en diversiteit. Zo werken er relatief meer journalisten van allochtone origine op cruciale plaatsen in het mediabedrijf. Er wordt intensief aan *mediamonitoring* gedaan. En de *mainstream* media ontdekten dat multicultureel programmeren zelfs in *prime time* een *booming business* geworden is door de toegenomen etnisch-culturele diversiteit van de samenleving. Ook etnische media floreren er. Zelfs adverteerders, toch levensnoodzakelijke actoren in een commercieel medialandschap, ontdekten etnische minderheden als consumentengroep. Ook landen zonder reputatie op dit vlak maken deel uit van OL/MCM. Het netwerk telt in haar rangen onder andere organisaties en initiatieven uit Griekenland, Finland, Oostenrijk, Italië en Denemarken. En ook erbuiten gebeurt er al veel: zo levert het Baltic Media Centre al sinds 1994 mediaproducten aan onder meer de BBC: interviews met hooggeplaatste personen uit de Baltische regio maar ook documentaires en reportages over pakweg vrouwen in Oost-Europa of de Oost-Europese toetreding tot de Europese Unie (EU).⁶

IndVandrer TV: voor en door minderheden

De Deense IndVandrer TV is dan weer een voorbeeld van een andere aanpak: etnische media als tegengewicht voor de *mainstream*. IndVandrer TV is een niet-commercieel televisiestation dat verschillende etnische organisaties in 1997 samen opgericht hebben. IndVandrer TV brengt televisieprogramma's over etnische kwesties. Niet alleen hard nieuws maar ook ontspanning. Het wordt gerund door etnische minderheden en gaat in *prime time* in de ether op vrijdag, zaterdag en zondag. Tegenstanders van minderhedenmedia wierpen in het verleden wel eens op dat etnische media de integratie afremmen en een hokjesmentaliteit in de hand werken. Maar de webstek van het televisiestation laat een ander verhaal horen: IndVandrer TV maakt etnische minderheden zichtbaar. En dat is heel belangrijk voor hun emancipatie in de ontvangende maatschappij.⁷ Het Deense ministerie van cultuur subsidieert het station. Dat is uniek in Europa.

Diversiteit op de werkvloer

Nogal wat Europese projecten focussen op de diversiteit op de werkvloer van de media. Terecht stellen ze vast dat er bijzonder weinig journalisten van allochtone origine zijn. Nochtans brengen allochtone journalisten nieuwe netwerken en contacten aan. Ze kennen de gevoeligheden van hun eigen gemeenschappen het best. En ze beschikken over inzichten en kennis die autochtone journalisten niet hebben. Het Griekse DREAM-project is een huwelijk tussen zeventien organisaties die samen de strijd aanbinden tegen discriminatie in de media. Eén van hun doelstellingen is een evenredige vertegenwoordiging van minderheidsgroepen op de werkvloer⁸. Hun middelen zijn legio: bij de overheid lobbyen voor de invoering van quota. Maar ook: jongeren informeren over de

---

⁶ <http://www.bmc.dk>

⁷ <http://www.indvandrer.tv>

⁸ <http://www.dream.net.gr>

tewerkstellingsmogelijkheden in de media. Langdurig werklozen opleiden voor technische jobs in de sector. En samenwerken met het onderwijs rond media-educatie.

Minderheden zelf aan het woord laten

Nogal wat media, journalistenbonden en ngo's vaardigen richtlijnen uit en geven tips voor een correcte en evenwichtige berichtgeving over etnisch-culturele minderheden. Deze gedragscodes kan je niet los zien van de zelfregulering eigen aan de media wereldwijd. De Britse Commission for Racial Equality raadt journalisten aan niet alleen over minderheden te schrijven of te spreken maar hen ook daadwerkelijk aan het woord te laten.⁹ Dat lijkt evident, maar mediaonderzoek toont aan dat mediamakers het vaak over het hoofd zien.

Raad van Europa

Ook de Europese instanties besteden aandacht aan media en diversiteit. Het Comité van Ministers - het hoogste orgaan van de Raad van Europa - formuleerde in de jaren '90 enkele aanbevelingen om het pluralisme *van* (en dus niet *in*) de media te bewaken. De Raad is bezorgd over de toenemende concentratie en convergentie van Europese media en waarschuwt voor de teloorgang van diversiteit in het medialandschap.¹⁰ Ook deze benadering is belangrijk. Want in een medialandschap dat steeds meer gedomineerd wordt door slechts enkele nationale of internationale groepen, heeft een pleidooi voor diversiteit veel weg van roepen in de woestijn. Daarnaast zorgen de Europese instellingen soms voor de nodige fondsen. Zo steunt de Europese Commissie OL/MCM in het kader van een campagne tegen discriminatie¹¹. En het eerder vermelde Griekse Dream-project wordt voor drie vierde gesubsidieerd door de Sectie Media van de Europese Commissie.

Terug naar Vlaanderen

Een blik op de webstek van OL/MCM maakt duidelijk dat het in Europa en daarbuiten gonst van bedrijvigheid rond media en diversiteit¹². Veel projecten uit het buitenland kunnen een inspiratiebron zijn voor onze mediamakers. Om de knowhow uit het buitenland in Vlaanderen zichtbaar te maken, ontwikkelt TrefMedia in 2005 een webstek. TrefMedia wil hiervoor graag samenwerken met de Vlaamse overheid. Want het is de taak van de overheid om diversiteit in de media te garanderen. En dat niet alleen bij de openbare omroep, maar ook in de private mediaondernemingen. Media zijn meer dan de VRT alleen.

Katleen De Ridder, projectmedewerkster TrefMedia, Trefpunt voor Media in Diversiteit, een initiatief van het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden.

---

⁹ **Guidance for journalists for coverage of racial and ethnic issues** terug te vinden op

<http://www.cre.gov.uk>

¹⁰ <http://www.coe.int>

¹¹ <http://www.stop-discrimination.info>

¹² <http://www.olmcm.org>

TrefMedia, p/a Minderhedenforum, Vooruitgangstraat 323 bus 4, 1030 Brussel, T 02-204 07 86,
trefmedia@minderhedenforum.be, <http://www.trefmedia.be> (vanaf 1 april)

Online/More Colour in the Media, PO Box 672, NL-3500 AR Utrecht, T 0031-30-239 90 35,
info@olmcm.org, <http://www.olmcm.org>

QUOTES

“Etnische media maken etnische minderheden zichtbaar. En dat is heel belangrijk is voor hun emancipatie in de ontvangende maatschappij.”

“De Britse Commission for Racial Equality raadt journalisten aan niet alleen over minderheden te schrijven of te spreken maar hen ook daadwerkelijk aan het woord te laten.”

“Allochtone journalisten brengen nieuwe netwerken en contacten aan. Ze beschikken over inzichten en kennis die autochtone journalisten niet hebben.”